

Change

door:

P. van Kessel
Master of Arts in
Special & Inclusive
Education
docent Duhamel
College
's-Hertogenbosch

"De omstandigheden zijn voortdurend aan verandering onderhevig, en als wij onze gedachten steeds bij de nieuwe toestand willen laten aansluiten, moeten wij deze bestuderen" (Mao Tse Toeng, 1972).

Barack Obama had het in zijn verkiezingscampagne voortdurend over change, verandering. Ook het onderwijs is aan verandering toe. Eeuwenlang werd er onderwijs gegeven volgens de klassieke uitgangspunten convocatio, lectio en disputio: bijeenroepen, kennisoverdracht en samenspraak. Er zijn in de laatste jaren al veel pogingen tot verandering en vernieuwing van onderwijs ondernomen. Competentiegericht leren en het veel besproken nieuwe leren zijn hier voorbeelden van. De Nieuwste School van Toine Peerboom is hier, zeker gezien in het licht van dit artikel, een mooie illustratie van. In het rapport *Leerkracht* (Rinnooy Kan, 2007) gaan de aanbevelingen om het huidige onderwijs en de positie van de docent te verbeteren nog veel verder. Om school een meer professionele leeromgeving te maken, wordt in dit rapport gesproken over meer hoogopgeleiden voor de klas. De leraar vormt zo de kern van 'evidence-based' werken: door zijn kritische en onderzoekende houding geeft hij vorm aan het verbeteren van onderwijs op basis van kennis over de effectiviteit van nieuwe methoden. Zijn de leerlingen in De Nieuwste School al ware onderzoekers, ook docenten zullen dus zeker een meer onderzoekende houding dienen aan te nemen. "In het onderwijs zijn onderzoekers nodig die relevante kennis hebben" (ibid 72). De Raad van Bestuur heeft dit opgepakt door op een drietal scholen onderzoek te laten verrichten door docenten die zich hiermee wilden gaan bezighouden en die opgeleid wilden worden tot een gekwalificeerd onderzoeker. Jos Hulsker, projectleider, zette in de nieuwsbrief *Academic Centre of School Research* (2006) uiteen, dat bij het doen van deze onderzoeken hulp geboden zal gaan worden teneinde valide en betrouwbare onderzoeksresultaten te genereren en zo ook gekwalificeerde onderzoekers te krijgen binnen de OMO-scholen: "De onderzoekers, docenten van de scholen zelf, zullen ondersteuning krijgen van een begeleidingsteam van wetenschappers." Vorige maand, op een FGMR-vergadering in Tilburg, vertelde Hulsker wat de stand van zaken was met dit pilotproject. "En nu maar hopen, dat OCW niet de geldkraan dichtdraait", opperde hij. Gelet op de inhoud van de onlangs verschenen notitie *'Kwaliteitsagenda voor het opleiden van leraren 2008-2011'* van staatssecretaris Van Bijsterveldt (2008) durf ik aan te nemen dat de pilots gesubsidieerd zullen blijven.

Het onderwijs wil dus op weg naar evidence-based werken. Het werken met onderzoekgegevens stimuleert reflectie over de wijze waarop verbetering van onderwijsaanbod kan worden aangepakt en ingezet ten gunste van betere leerlingresultaten. Binnen de kerndoelen van het vmbo verscheen de preambule (2005) waarin staat dat leerlingen algemene vaardigheden dienen te ontwikkelen. Deze vaardigheden zijn vakoverstijgend. Scholen moeten het vermogen ontwikkelen om te leren van data over de eigen school teneinde deze te benutten voor veranderingsprocessen.

Voor mij als vmbo-docent van het Duhamel College, lag hier de uitdaging om een studie aan Roehampton University in Londen te starten. Deze academische opleiding leert je onderzoek te doen. Bovendien moet je, om de academische titel te verwerven, ook daadwerkelijk een onderzoek uitvoeren.

Voorafgaand aan mijn onderzoek heb ik een onderzoeksmethodologie, een internationaal vergelijk en een onderzoeksvraagstuk geschreven volgens de geldende academische voorschriften. De onderzoeksvraag luidde: "Wordt CoRT, een programma dat het denken stimuleert, getransfereerd naar andere contexten?"

Dit CoRT programma wordt wereldwijd gebruikt en is ontwikkeld door Edward de Bono (1986). Ook werden subvragen meegenomen e.g.: "Heeft dit programma een waarneembaar effect op het gedrag van leerlingen?"

De uitkomsten van dit onderzoek waren verrassend. Eén uitkomst wil ik u niet onthouden: er was zeker sprake van transfer. Dat betekent dat de aangeleerde vaardigheid getransfereerd is naar een competentie. U kunt het volledige onderzoeksverslag nalezen op www.rthulp.nl. Inmiddels heb ik

dit onderzoek met succes afgerond en is het onderzoeksverslag genomineerd voor de Johan van der Sandenprijs, een landelijke prijs voor bijzondere bijdragen in het vmbo-onderwijs.

Terugkijkend op het hele onderzoeksproces kan ik alleen maar beamen, dat ik veel geleerd heb. Zo weet ik niet alleen hoe onderzoek gedaan kan worden, maar ik heb ook ontdekt hoe belangrijk en noodzakelijk het is om een onderzoekende, kritische houding aan te nemen. Niet alleen maar je mening vormen door een beperkt perspectief of aannames, maar de horizon verbreden en gedachten die daarbij opkomen trachten te onderzoeken. In elk onderzoek zit een stuk literatuuronderzoek. Daarmee worden kennis en inzicht behoorlijk verbreed. Niet alleen boeken, maar ook artikelen, andere onderzoeken en vakliteratuur raadplegen, waarborgen een actuele, voorhanden zijnde kennis, waarmee je niet alleen als onderzoeker, maar ook als professional je voordeel kunt doen. Tegelijkertijd is het delen van deze onderzoeken erg belangrijk. 7 november 2008 heb ik mijn onderzoek mogen presenteren op de Internationale CARN-conferentie in Utrecht, waar onderzoekers elkaar ontmoeten. Belangrijk voor mij is, is dat het geen 'wetenschap' is, die als 'weten' op een 'schap' verdwijnt. Ik zou het initiatief toejuichen waarmee OMO zou kunnen komen: laat de eerste groep van onderzoekers binnen het OMO-project hun onderzoeksresultaten aan elkaar presenteren. Zo kunnen we komen tot een body of knowledge, waar alle scholen van kunnen profiteren. De OMO-workshopdag zou zo'n moment kunnen zijn.

Dat sluit dan mooi aan bij de 'hope', waar Obama het ook voortdurend over heeft.

8 november 2008 was ik op de Hogeschool in Utrecht. Directeur Wolff zette bij de opening van het congres uiteen dat de initiatieven om te komen tot een academische school door hem alleen maar werden toegejuicht. Om dit kracht bij te zetten, vertelde hij dat hij het betreunde, dat men uitsluitend carrière kan maken in het onderwijs door een management functie aan te nemen. "Waarom gaan de professionals, de nieuwe onderzoekers het onderwijs verlaten?", was zijn vraag aan de zaal. Het antwoord liet niet op zich wachten. Daarom heeft Hogeschool Utrecht besloten om deze groep docenten niet verloren te laten gaan voor het onderwijsveld door ze beter te bezoldigen. Voorwaar, hier ligt mogelijk een uitdaging voor het OMO-bestuur onder leiding van de onlangs benoemde voorzitter van de Raad van Bestuur, de heer E. Bernard.

Inmiddels weten we dat Barack Obama zijn kandidatuur heeft weten om te zetten in het winnen van de verkiezingen. Of ik de Johan van der Sandenprijs zal winnen (<http://www.fontys.nl/centrumberoepsonderwijs>) weet ik niet, maar ongeacht de uitslag ga ik met plezier verder met mijn huidige onderzoek: 'Is webbased leren een methode om leerlingen binnen het vmbo zelfstandiger te leren werken?'

